

1. Τι είναι η Θεωρία της Πλαισίωσης (Framing Theory)

Η Θεωρία της Πλαισίωσης μελετά πώς ο πολιτικός λόγος οργανώνει την πραγματικότητα: όχι τι λέγεται μόνο, αλλά πώς παρουσιάζεται ώστε να καθοδηγεί την ερμηνεία του κοινού.

Πλαίσιο (frame) = ένα ερμηνευτικό «καλούπι» που:

- αναδεικνύει ορισμένες όψεις της πραγματικότητας
- αποσιωπά ή υποβαθμίζει άλλες
- προτείνει έμμεσα αξιολογήσεις και λύσεις

Κλασικός ορισμός (Entman, 1993):

To frame is to select some aspects of a perceived reality and make them more salient...

2. Γιατί είναι κρίσιμη στον πολιτικό λόγο

Στον πολιτικό λόγο, η πλαισίωση:

- νομιμοποιεί πολιτικές επιλογές
- κατασκευάζει εχθρούς και συμμάχους
- καθορίζει το “πρόβλημα” και τη “λύση”
- επηρεάζει τη δημόσια γνώμη χωρίς ρητή πειθώ

Παράδειγμα:

«μεταναστευτική κρίση» → πλαίσιο απειλής

«ανθρωπιστική πρόκληση» → πλαίσιο αλληλεγγύης

3. Βασικές κατηγορίες πλαισίων

α) Πλαίσιο προβλήματος (Problem definition)

Πώς ο λόγος ορίζει τι είναι το πρόβλημα.

- Τι παρουσιάζεται ως «κρίση», «απειλή», «σκάνδαλο»;

β) Πλαίσιο αιτιότητας (Causal attribution)

Ποιος φταίει ή τι προκαλεί το πρόβλημα.

- Άτομα, ομάδες, θεσμοί, “το σύστημα”, “οι άλλοι”.

γ) Πλαίσιο αξιολόγησης (Moral evaluation)

Πώς αξιολογούνται ηθικά πρόσωπα και πράξεις.

- Λεξιλόγιο: υπεύθυνος/ανεύθυνος, δίκαιος/άδικος, πατριωτικός/επικίνδυνος

δ) Πλαίσιο λύσης (Treatment recommendation)

Ποια λύση παρουσιάζεται ως αναγκαία ή μονόδρομος.

- Μεταρρύθμιση, τιμωρία, αυστηροποίηση, «εθνική ενότητα».

4. Πώς εντοπίζουμε τα πλαίσια στο κείμενο

Εστιάζουμε σε:

- Λεξιλόγιο: φορτισμένες λέξεις, μεταφορές, επιθετικούς προσδιορισμούς
- Μεταφορές και αφηγήσεις: π.χ. πολιτική ως «πόλεμος», «αγώνας», «ασθένεια»
- Συντακτικές επιλογές : ενεργητική vs παθητική φωνή / απρόσωπες κατασκευές («ελήφθησαν μέτρα»)
- Αποσιώπηση: Τι δεν λέγεται; Ποιοι αποκλείονται από τον λόγο;

5. Βήμα-βήμα ανάλυση (mini οδηγός)

Βήμα 1^ο: Εντοπισμός βασικού θέματος

- Ποιο γεγονός, πρόβλημα ή πολιτική συζητείται;
- Σε ποιο πεδίο ανήκει (π.χ. οικονομία, μετανάστευση, παιδεία, ασφάλεια);
- Παρουσιάζεται ως έκτακτο, διαρκές ή δομικό ζήτημα;

Βήμα 2^ο: Καταγραφή λέξεων-κλειδιών και επαναλήψεων

Εστιάζουμε σε:

- λέξεις ή φράσεις που επαναλαμβάνονται,
- αξιολογικά φορτισμένους όρους (θετικούς ή αρνητικούς),
- μεταφορικές εκφράσεις,
- επιθετικούς προσδιορισμούς

Βήμα 3^ο: Αναγνώριση των βασικών διαστάσεων της πλαισίωσης

i. Πώς ορίζεται το πρόβλημα;

- Παρουσιάζεται ως κρίση, απειλή, αδικία ή αναγκαιότητα;
- Είναι συλλογικό ή αποδίδεται σε συγκεκριμένη ομάδα;

ii. Ποιος φταίει; (Απόδοση αιτιότητας)

- Κατονομάζονται υπεύθυνοι (άτομα, ομάδες, θεσμοί);
- Χρησιμοποιούνται απρόσωπες διατυπώσεις που αποκρύπτουν την ευθύνη;

iii. Ποια αξία προβάλλεται; (Ηθική αξιολόγηση)

- Ποιες αξίες εμφανίζονται ως αυτονόητες (ασφάλεια, δικαιοσύνη, εθνικό συμφέρον);
- Ποιες πράξεις ή ομάδες παρουσιάζονται ως θεμιτές ή αθέμιτες;

iv. Ποια λύση προτείνεται;

- Ποια πολιτική επιλογή εμφανίζεται ως αναγκαία ή μονόδρομος;
- Υπάρχουν εναλλακτικές που αποσιωπώνται;

Βήμα 4^ο: Ονομασία του πλαισίου (π.χ. «πλαίσιο ασφάλειας», «πλαίσιο ευθύνης», «πλαίσιο εθνικής απειλής»). Η ονομασία δεν είναι αυθαίρετη: πρέπει να αντικατοπτρίζει τι αναδεικνύεται ως σημαντικό και πώς καθοδηγείται η ερμηνεία του αναγνώστη.

6. Χρήσιμες παρατηρήσεις

- Δεν υπάρχει «ουδέτερος» πολιτικός λόγος
- Τα πλαίσια λειτουργούν συχνά υπόγεια
- Η ίδια πραγματικότητα → διαφορετικά πλαίσια